

کاربردهای تسهیم به نسبت

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل، از فراگیرنده انتظار می‌رود:

- ۱- انواع نسبت‌های سود و زیانی را محاسبه کند.
- ۲- مبالغ هزینه را با نسبت‌های مختلف سرشکن کند.
- ۳- رابطه‌ی درصد و نسبت و انواع موضوعات مربوط به آن را در حسابداری تشخیص دهد.
- ۴- انواع مسائل مشارکت را حل کند.
- ۵- تقسیم سود و زیان در شرکت‌های غیرسهامی را با نسبت‌های مختلف انجام دهد.

۲- کاربردهای تسهیم به نسبت

۲-۱ انواع نسبت‌های سود و زیانی

محاسبه‌ی نسبت به این دلیل مفید است که رابطه‌ی بین اقلام عمده‌ی صورت‌های مالی، دقت ریاضی پیدا می‌کند. این نسبت‌ها وقتی بیش‌تر مفهوم پیدا می‌کنند که با سایر نسبت‌ها در دوره‌ی مالی قبل همان واحد تجاری (یا با مؤسسات مشابه و یا با استانداردهای مطلوب) مقایسه گردند. مسلماً سیر تحول روند نسبت‌ها در طول زمان، مثلاً چند سال، در مقام مقایسه با بررسی نسبت‌ها در یک سال معین، به مراتب اهمیت بیش‌تری دارد.

با بررسی دقیق صورت‌های سود و زیان هر مؤسسه، می‌توان اطلاعات جالبی در مورد کارایی و مدیریت آن مؤسسه به‌دست آورد. بیش‌تر کسانی که در امور مؤسسه‌ای، از لحاظ سرمایه‌گذاری،

اعتبار یا بازده فعالیت آن، ذی نفع یا علاقه‌مند هستند، معمولاً به میزان سود شرکت نسبت به حساب فروش و سرمایه‌گذاری توجه می‌نمایند.

قبل از پرداختن به بحث نسبت‌ها، بهتر است به اصطلاحات زیر توجه گردد.
سود: به‌طور کلی مقصود سود خالص است، یعنی سود پس از کسر مالیات.
فروش: منظور از فروش، فروش خالص است، یعنی فروش پس از کسر برگشتی‌ها و تخفیفات فروش.

ارزش ویژه: کل دارایی‌ها پس از کسر کل بدهی‌ها را ارزش ویژه نامند.
ارزش دفتری دارایی ثابت: به معنای دارایی ثابت خالص است، یعنی دارایی ثابت پس از کسر استهلاک انباشته.

سرمایه در گردش: دارایی جاری پس از کسر بدهی جاری را سرمایه در گردش گویند و حاکی از مبلغی است که می‌توان آن را برای تأمین هزینه‌های روزمره و همچنین برای تهیه‌ی موادّ اولیه و کالا مورد استفاده قرار داد.

۲-۲ شاخص‌های سودآوری

معمولاً به هر کسری که در صورت آن سود مؤسسه و در مخرج آن فروش، ارزش ویژه^۱، دارایی ثابت، دارایی‌ها و یا سرمایه در گردش نوشته شده باشد، بازده گویند و آن‌ها را به‌عنوان شاخص سودآوری معرفی می‌کنند. در این‌جا فقط به پنج مورد بازده اشاره می‌شود: بازده فروش، بازده ارزش ویژه، بازده دارایی ثابت، بازده دارایی‌ها و بازده سرمایه‌ی در گردش.
۲-۲-۱ بازده فروش^۲: نسبت سود به فروش را بازده فروش می‌نامند.

$$\text{بازده فروش} = \frac{\text{سود}}{\text{فروش}}$$

اگر بخواهیم بازده فروش را برحسب درصد بیان کنیم، فرمول زیر را به کار می‌بریم:

$$\text{بازده فروش برحسب درصد} = \frac{\text{سود}}{\text{فروش}} \times ۱۰۰$$

۱- بدهی - دارایی = ارزش ویژه

این نسبت، نشان می‌دهد که از هر یکصد ریال فروش، چه مقدار سود به‌دست آمده است.
 مثال ۱- فروش شرکتی که در یک سال ۲۰۰ میلیارد ریال و سود آن ۵۰ میلیارد ریال بوده است. بازده فروش و بازده فروش برحسب درصد آن شرکت را محاسبه نمایید:

$$\text{بازده فروش} = \frac{۵۰}{۲۰۰} = ۰/۲۵$$

$$\text{بازده فروش برحسب درصد} = \frac{۵۰}{۲۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۵$$

۲-۲-۲ بازده ارزش ویژه^۱: بسیاری از تحلیلگران و هم‌چنین اغلب صاحبان سهام یا نمایندگان ایشان، این نسبت را پراهمیت‌تر از دیگر نسبت‌ها می‌دانند؛ زیرا نتیجه‌ای را که از سرمایه‌گذاری آنان به‌دست آمده است نشان می‌دهد. معمولاً ارزش ویژه را در اول دوره‌ی مالی به‌کار می‌برند. زیرا ارزش ویژه در پایان دوره، متأثر از سود یا زیان همان دوره است که نباید محاسبه گردد.

$$\text{بازده ارزش ویژه} = \frac{\text{سود}}{\text{ارزش ویژه‌ی اول دوره}}$$

و اگر بخواهیم بازده ارزش ویژه را برحسب درصد بیان کنیم، فرمول زیر را به‌کار می‌بریم:

$$\text{بازده ارزش ویژه برحسب درصد} = \frac{\text{سود}}{\text{ارزش ویژه‌ی اول دوره}} \times ۱۰۰$$

مثال ۲- سود یک شرکت تعاونی ۴۳۲,۰۰۰ ریال و ارزش ویژه‌ی آن شرکت ۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال است. بازده ارزش ویژه و بازده ارزش ویژه برحسب درصد آن شرکت تعاونی را محاسبه نمایید.

$$\text{بازده ارزش ویژه} = \frac{۴۳۲,۰۰۰}{۲,۴۰۰,۰۰۰} = ۰/۱۸$$

$$\text{بازده ارزش ویژه برحسب درصد} = \frac{۴۳۲,۰۰۰}{۲,۴۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۸$$

۲-۲-۳ بازده دارایی ثابت^۲: از تقسیم سود به دارایی ثابت، بازده دارایی ثابت به‌دست می‌آید. هرگاه کسر به‌دست آمده را در عدد صد ضرب کنیم، درصد بازده دارایی ثابت حاصل می‌شود.

$$\text{بازده دارایی ثابت} = \frac{\text{سود}}{\text{دارایی ثابت}}$$

۱- Return on Net Worth

۲- Return on Fixed Asset

$$\text{بازده دارایی ثابت برحسب درصد} = \frac{\text{سود}}{\text{دارایی ثابت}} \times 100$$

مثال ۳- دارایی ثابت شرکتی ۳۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سود آن ۱۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال است، بازده دارایی ثابت و بازده دارایی ثابت برحسب درصد آن شرکت را محاسبه نمایید.

$$\text{بازده دارایی ثابت} = \frac{16,500,000}{330,000,000} = 0.05$$

$$\text{بازده دارایی ثابت برحسب درصد} = \frac{16,500,000}{330,000,000} \times 100 = 5$$

۲-۲-۴ بازده کل دارایی^۱: بسیاری از نظریه پردازان، این نسبت را شاخص نهایی برای تشخیص کفایت و کارایی مدیریت در اداره‌ی امور مؤسسه می‌دانند. برای محاسبه‌ی این نسبت، می‌توان سود را به کل دارایی تقسیم نمود و اگر بخواهیم آن را برحسب درصد محاسبه کنیم، آن نسبت را در ۱۰۰ ضرب می‌نماییم.

$$\text{بازده کل دارایی} = \frac{\text{سود}}{\text{کل دارایی}}$$

$$\text{بازده کل دارایی برحسب درصد} = \frac{\text{سود}}{\text{کل دارایی}} \times 100$$

مثال ۴- مؤسسه‌ای در سال گذشته ۴۰ میلیون ریال سود داشته است. اگر کل دارایی آن مؤسسه ۴۰۰ میلیون ریال باشد، بازده دارایی آن مؤسسه و همچنین بازده دارایی آن را برحسب درصد محاسبه کنید.

$$\text{بازده کل دارایی} = \frac{\text{سود}}{\text{کل دارایی}} = \frac{40}{400} = 0.1$$

$$\text{بازده کل دارایی برحسب درصد} = \frac{40}{400} \times 100 = 10$$

۲-۲-۵ بازده سرمایه در گردش^۲: این نسبت برای بستانکاران کوتاه مدت، بسیار حائز اهمیت است. مثلاً اگر یک بانک بخواهد به شرکتی وام کوتاه مدت (سه ماهه) پرداخت کند، علاوه بر

۱- Return on Asset

۲- Return on Working Capital

بررسی دیگر نسبت‌ها به این نسبت بیش‌تر توجّه می‌کند. به عبارت دیگر، این نسبت تعیین‌کننده است. برای پیدا کردن بازده سرمایه در گردش کافی است سود را به سرمایه‌ی در گردش تقسیم نماییم و اگر بخواهیم آن را برحسب درصد به‌دست آوریم باید نسبت را در ۱۰۰ ضرب کنیم.

$$\frac{\text{سود}}{\text{سرمایه در گردش}} = \text{بازده سرمایه در گردش}$$

$$\text{بازده سرمایه در گردش برحسب درصد} = \frac{\text{سود}}{\text{سرمایه در گردش}} \times 100$$

مثال ۵- سرمایه در گردش شرکتی ۳۶۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سود آن ۲۵,۴۸۰,۰۰۰ ریال است. بازده سرمایه در گردش و بازده سرمایه در گردش برحسب درصد آن شرکت را محاسبه نمایید.

$$\text{بازده سرمایه در گردش} = \frac{25,480,000}{364,000,000} = 0.07$$

$$\text{بازده سرمایه در گردش برحسب درصد} = \frac{25,480,000}{364,000,000} \times 100 = 7$$

شکی نیست که تجزیه و تحلیل این نسبت‌های سود و زیانی، تا حدودی می‌تواند وضعیت مؤسسه را مشخص کند؛ اما برای نتیجه‌گیری بهتر، باید به روند نسبت‌ها نیز توجّه کرد. مثلاً باید نسبت‌های سه سال گذشته را بررسی و تغییرات آن‌ها را تحلیل نمود تا بتوان وضعیت آینده مؤسسه را پیش‌بینی کرد. اگر بخواهیم دقت عمل خود را افزایش دهیم، باید به نسبت‌های سود و زیانی سایر مؤسسات مشابه و به‌خصوص روند آن‌ها در چند سال گذشته، توجّه کنیم. بدیهی است تعیین روندهای بازده فروش و بازده ارزش ویژه در طی دو یا چند سال بسیار اهمیت دارد. صرفاً این که بدانیم مؤسسه‌ای سود داشته یا زیان برده است، کافی نیست. اگر روندهای مذکور، یعنی روند سود نسبت به فروش یا نسبت به ارزش ویژه در طی چند سال، کاهش را نشان بدهد وضع مؤسسه نامطلوب است، هرچند در طول مدّت سود داشته باشد.

البته نمی‌توان انتظار داشت که در هر حالتی، همه‌ی نسبت‌ها روند مطلوبی را نشان بدهند و این حتی در زمان رونق فروش و افزایش سود هم کم‌تر تحقق پیدا می‌کند. ممکن است بازده فروش، یعنی نسبت سود به فروش، کاهش را نشان بدهد در حالی که در همان مدّت رابطه‌ی سود به ارزش ویژه افزایش داشته است. به مثال زیر توجّه نمایید.

(ارقام به هزار ریال)		
شرکت آلفا	سال X۲	سال X۱
فروش	۶۵۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
سود	۶,۰۰۰	۵,۰۰۰
ارزش ویژه	۵۶,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰

نسبت‌ها:

بازده فروش (سود به فروش)	۹/۰٪	۱٪
بازده ارزش ویژه	۷/۱۰٪	۱۰٪

مشاهده می‌شود هرچند نسبت بازده فروش کاهش یافته، ولی نسبت بازده ارزش ویژه افزایش داشته است.

علاوه بر موارد فوق باید به تورّم در سال‌های مورد مطالعه توجه داشت. زیرا تورّم می‌تواند روند نسبت‌ها را به هم بزند، به خصوص اگر تورّم حاد باشد.

۳-۲ نحوه‌ی سرشکن کردن مبالغ هزینه

برای تسهیم کردن هزینه به قسمت‌های مختلف، باید ابتدا ارتباط هزینه‌ها را به قسمت‌های مختلف مشخص نمود. مثلاً با توجه به تعداد کارکنان در هر بخش یا به نسبت دستمزد پرداختی به بخش‌های مختلف یا به نسبت ارزش ساختمان و ماشین‌آلات، ساعات کار، مساحت زیر بنا و فروش و بالأخره سود و زیان هریک از بخش‌ها.

مثال ۶- شرکتی در سال X۲، مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال به عنوان کمک هزینه‌ی غذای کارکنان هزینه کرده است. اگر در بخش اداری ۴۰ نفر و در مرکز تولیدی A، B و C به ترتیب، ۷۳، ۱۵۶ و ۱۳۱ نفر شاغل باشند، هزینه‌ی فوق را به نسبت بخش‌های مختلف تسهیم نمایید.

$$۴۰ + ۷۳ + ۱۵۶ + ۱۳۱ = ۴۰۰$$

$$\frac{۴۰ \times ۲,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰۰} = ۲۰۰,۰۰۰$$

هزینه‌ی بخش اداری

$$\frac{۷۳ \times ۲,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰۰} = ۳۶۵,۰۰۰$$

هزینه‌ی مرکز تولیدی A

$$\frac{۱۵۶ \times ۲,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰۰} = ۷۸۰,۰۰۰$$

هزینه‌ی مرکز تولیدی B

$$\frac{131 \times 2,000,000}{400} = 655,000$$

هزینه‌ی مرکز تولیدی C

حال اگر این هزینه‌ها را با هم جمع کنیم، باید همان مبلغ ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال حاصل گردد.

$$200,000 + 365,000 + 78,000 + 655,000 = 2,000,000$$

یادآوری می‌شود اگر بخواهیم حق بیمه‌ی تأمین اجتماعی را تسهیم کنیم، باید برحسب جمع دستمزد هر بخش عمل کنیم، یا حق بیمه‌ی ساختمان و تأسیسات را برحسب ارزش دفتری هر بخش تسهیم نماییم و یا اجاره‌ی محل را برحسب مساحت هر بخش سرشکن کنیم.

۲-۴ روش‌های تقسیم سود و زیان در شرکت‌های غیر سهامی

امروزه، سرمایه، کار و قبول خطر، سه عامل سازنده‌ی سود در مؤسسات است و هریک از این عوامل، دارای ارزش اقتصادی خاصی، هستند. سود تضمین شده‌ی سرمایه، حق الزحمه‌ی شرکا، پاداش برای مدیران و ارزش قبول خطر، سودی است که به سرمایه تعلق می‌گیرد. در شرکت‌های غیر سهامی که سرمایه‌گذاری افراد به صورت‌های متفاوتی است، نحوه‌ی تقسیم سود با به‌کار انداختن عوامل سازنده‌ی سود توسط هریک از شرکا نیز، متفاوت است. بدیهی است که تقسیم سود با توجه به میزان سرمایه‌گذاری، صرف وقت در شرکت، تخصص یا حسن شهرت هریک از شرکا، با توافق آنان تعیین می‌گردد. روش‌های مختلف تقسیم سود و زیان به شرح زیر است.

۲-۴-۱ تقسیم سود به نسبت ثابت و از قبل تعیین شده: در این روش، سود حاصله، با توجه به توافق قبلی به عمل آمده، بین شرکا تقسیم می‌گردد. به طور مثال، چنانچه قرار باشد سود حاصله بین شرکا به نسبت ۲، ۳ و ۵ تقسیم گردد و میزان سود ۱۵۰,۰۰۰ ریال باشد سهم هر کدام به ترتیب عبارت‌اند از:

$$2 + 3 + 5 = 10$$

مجموع نسبت‌ها

$$\frac{2 \times 150,000}{10} = 30,000$$

سهم اولی

$$\frac{3 \times 150,000}{10} = 45,000$$

سهم دومی

$$\frac{5 \times 150,000}{10} = 75,000$$

سهم سومی

$$30,000 + 45,000 + 75,000 = 150,000$$

در نتیجه

۲-۴-۲ تقسیم سود به نسبت سرمایه: در این روش، سود در بین شرکا، به نسبت سرمایه

تقسیم می‌شود. اگر سرمایه‌ی هر یک از شرکا به ترتیب ۲۵۰,۰۰۰، ۳۵۰,۰۰۰، ۴۰۰,۰۰۰ ریال و سود حاصل ۴۰,۰۰۰ ریال باشد سهم هر یک عبارت است از :

$$۲۵۰,۰۰۰ + ۳۵۰,۰۰۰ + ۴۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\frac{۴۰,۰۰۰ \times ۲۵۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۱۰,۰۰۰$$

سهم اولی

$$\frac{۴۰,۰۰۰ \times ۳۵۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۱۴,۰۰۰$$

سهم دومی

$$\frac{۴۰,۰۰۰ \times ۴۰۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۱۶,۰۰۰$$

سهم سومی

$$۱۰,۰۰۰ + ۱۴,۰۰۰ + ۱۶,۰۰۰ = ۴۰,۰۰۰$$

جمع سود به دست آمده

۳-۴-۲ احتساب سود برای سرمایه‌ی شرکا و تقسیم بقیه‌ی سود به نسبت تعیین شده:

در این روش، شرکا توافق می‌کنند ابتدا برای سرمایه‌ی خود سودی با نرخ مثلاً ۵ درصد نسبت به سرمایه در نظر گرفته شود و سپس مابقی سود به طور مساوی یا نسبت‌های معین بین آن‌ها تقسیم گردد.

مثال ۷- اگر سرمایه‌ی هر یک از شرکا، به ترتیب ۲۵۰,۰۰۰، ۳۵۰,۰۰۰ و ۴۰۰,۰۰۰ ریال

باشد، هم‌چنین قرار شده است که برای سرمایه‌ی هر کدام سودی با نرخ پنج درصد نسبت به سرمایه در نظر گرفته شود و مابقی سود به طور مساوی بین آن‌ها تقسیم گردد و سود حاصله در سال قبل ۵۶,۰۰۰ ریال باشد سهم هر کدام را مشخص کنید.

$$۲۵۰,۰۰۰ + ۳۵۰,۰۰۰ + ۴۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۵۰,۰۰۰$$

$$۵۶,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰ = ۶,۰۰۰$$

$$۶,۰۰۰ \div ۳ = ۲,۰۰۰$$

$$۲۵۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۱۲,۵۰۰$$

$$۱۲,۵۰۰ + ۲,۰۰۰ = ۱۴,۵۰۰$$

سهم شریک اولی

$$۳۵۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۱۷,۵۰۰$$

$$۱۷,۵۰۰ + ۲,۰۰۰ = ۱۹,۵۰۰$$

سهم شریک دومی

$$۴۰۰,۰۰۰ \times ۵\% = ۲۰,۰۰۰$$

$$۲۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰ = ۲۲,۰۰۰$$

سهم شریک سومی

$$۱۴,۵۰۰ + ۱۹,۵۰۰ + ۲۲,۰۰۰ = ۵۶,۰۰۰$$

جمع سود

۴-۲ احتساب حقوق برای هر یک و تقسیم بقیه سود به نسبت سرمایه‌ی شرکا:

در این روش، ابتدا حقوق هر یک از شرکا را از کل سود کسر و باقی‌مانده‌ی سود را به نسبت سرمایه‌ی ایشان تقسیم می‌کنیم.

مثال ۸ - با توجه به مثال ۷، چنانچه حقوق نفر اول ۱۰۰,۰۰۰ ریال در سال، حقوق دومی ۱۵۰,۰۰۰ ریال در سال و سومی حقوقی نداشته باشد و سود حاصله ۴۵۰,۰۰۰ ریال باشد، در این حالت به صورت زیر عمل می‌کنیم.

$$۱۰۰,۰۰۰ + ۱۵۰,۰۰۰ = ۲۵۰,۰۰۰$$

$$۴۵۰,۰۰۰ - ۲۵۰,۰۰۰ = ۲۰۰,۰۰۰$$

$$۲۵۰,۰۰۰ + ۳۵۰,۰۰۰ + ۴۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\frac{۲۵۰,۰۰۰ \times ۲۰۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۵۰,۰۰۰$$

$$۵۰,۰۰۰ + ۱۰۰,۰۰۰ = ۱۵۰,۰۰۰$$

سهم شریک اولی

$$\frac{۳۵۰,۰۰۰ \times ۲۰۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۷۰,۰۰۰$$

$$۷۰,۰۰۰ + ۱۵۰,۰۰۰ = ۲۲۰,۰۰۰$$

سهم شریک دومی

$$\frac{۴۰۰,۰۰۰ \times ۲۰۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰,۰۰۰} = ۸۰,۰۰۰$$

سهم شریک سومی

$$۱۵۰,۰۰۰ + ۲۲۰,۰۰۰ + ۸۰,۰۰۰ = ۴۵۰,۰۰۰$$

جمع سود هر سه نفر

تمرین‌های فصل دوم

۱- شرکت بهار در سال ۲۰X مبلغ ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال فروش داشته است. سود آن ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ارزش ویژه‌ی آن ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال، دارایی ثابت شرکت ۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال، کل دارایی آن ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و بدهی جاری ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. نسبت‌های بازده سرمایه در گردش، بازده دارایی، بازده دارایی ثابت، بازده ارزش ویژه و بازده فروش آن شرکت در سال قبل را برحسب درصد محاسبه کنید.

۲- شرکت بهار در سال ۲۰X۱، مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود داشته و فروش آن ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. اگر بقیه‌ی اقلام با تمرین ۱ باشد کلیه‌ی نسبت‌های مذکور در تمرین ۱ را مجدداً

برحسب درصد محاسبه کنید.

۳- نسبت‌های تمرین ۱ و ۲ را با هم قیاس کنید.

۴- شرکت نور در سال X۲، مبلغ ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال فروش داشته و سود آن ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. ارزش ویژه‌ی آن ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال، دارایی ثابت شرکت ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال، کل دارایی ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سرمایه در گردش آن شرکت ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. نسبت‌های پنج‌گانه‌ی این شرکت را محاسبه کنید.

۵- اگر در سال X۳، سود شرکت نور ۸۰٪ نسبت به سال X۲ افزایش یابد و فروش آن ۵۰٪ افزوده شود، با فرض ثابت ماندن دیگر اقلام، نسبت‌های پنج‌گانه‌ی آن شرکت را محاسبه نمایید.

۶- شرکتی در سال X۲، مبلغ ۴۵۰,۰۰۰ ریال بابت بیمه‌ی ساختمان کلیه‌ی کارگاه‌ها پرداخت نموده است. اگر مساحت کارگاه شماره‌ی ۱، ۲۴,۰۰۰ مترمربع، مساحت کارگاه شماره‌ی ۲، ۴۶,۰۰۰ مترمربع و کارگاه شماره‌ی ۳، ۲۰,۰۰۰ مترمربع باشد، مشخص کنید سهم بیمه‌ی هر کارگاه چه مبلغی است؟

۷- یک شرکت، ماهیانه ۴,۶۰۰,۰۰۰ ریال اجاره بهای دو انبار، ساختمان اداری و کارگاه پرداخت می‌کند. اگر مساحت هر کدام از انبارها ۶,۰۰۰ مترمربع، ساختمان اداری ۵۰۰ مترمربع و کارگاه ۱۰,۵۰۰ مترمربع باشد، محاسبه کنید سهم اجاره‌ی هر یک از واحدها در یک سال چه مبلغی است؟

۸- چهار نفر، با تأسیس یک شرکت، توافق نمودند در صورتی که شرکت در پایان سال سودی داشته باشد به نسبت ۴، ۵، ۵، ۶ بین خود تقسیم نمایند. سود شرکت در پایان سال X۲، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. سهم سود هر کدام را مشخص کنید. چنانچه لازم است ۲۰٪ از مبلغ سود بابت مالیات کسر شود، سهم هر کدام بابت برگشت سود دریافتی (مالیات) چه مبلغی است و در نهایت سود خالص هر کدام، پس از کسر مالیات، چه مبلغی خواهد شد؟ اگر مالیات ۳۰٪ می‌بود، سهم هریک را، پس از کسر مالیات، محاسبه کنید.

۹- حسن، علی و تقی، هر کدام به ترتیب ۶۰۰,۰۰۰، ۷۰۰,۰۰۰، ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال در شرکتی سرمایه‌گذاری نمودند و در پایان سال X۱، سود خالص شرکت ۵۰,۰۰۰ ریال بوده است. اگر قرار باشد به نسبت سرمایه، سود دریافت دارند سهم هر کدام را معین کنید. در سال X۲ حسن ۵۰٪ به سرمایه‌ی خود افزود و علی سرمایه خود را به ۹۰۰,۰۰۰ ریال رساند و سود سال X۲ به ۶۰,۰۰۰ ریال افزایش یافت. سهم هر کدام را در سال X۲ محاسبه کنید. سود هریک از شرکا در دو سال، چه مبلغی بوده است؟

نسبت سود به سرمایه‌ی هر کدام را در سال X_1 ، در سال X_2 و در دو سال یک‌جا، محاسبه کنید.

۱۰- سه نفر، شرکتی تأسیس کردند و به ترتیب ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۱۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال سرمایه‌گذاری نمودند و مقرر شد در پایان سال، به هر کدام به نسبت ۸٪ سرمایه، سود تعلق گیرد و در صورتی که باقی‌مانده‌ای داشت به نسبت مساوی بین هر سه نفر تقسیم شود.

الف) اگر سود سال اول ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال باشد، سهم هر کدام را مشخص کنید.

ب) در صورتی که قرار می‌گذاشتند کل سود را به نسبت سرمایه تقسیم کنند، سهم هریک را محاسبه نمایید.

ج) اگر روش «ب» در نظر گرفته شود، چه کسی بیش‌تر و چه کسی کم‌تر سود خواهد برد؟ چه مبلغ؟

۱۱- احمد، اکبر و ابراهیم شرکتی تأسیس و توافق نمودند احمد به طور تمام وقت و اکبر و ابراهیم به صورت نیمه وقت در شرکت فعالیت کنند و بابت حقوق ماهیانه مبلغ ۵,۰۰۰ ریال برای احمد، ۳,۰۰۰ ریال برای اکبر و ۲,۰۰۰ ریال برای ابراهیم از محل سود سالانه‌ی شرکت منظور گردد. سرمایه‌ی احمد ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال، سرمایه‌ی اکبر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و سرمایه‌ی ابراهیم ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. چنانچه در پایان سال ۳,۲۰۰,۰۰۰ ریال سود خالص عاید شرکت شود، سهم هر کدام را از بابت حقوق و سود سرمایه محاسبه کنید.

۱۲- دو شرکت، هر کدام با سرمایه‌ی ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال شروع به کار کردند. در پایان سال، اولی ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و دومی ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال سود داشتند. شرکت اولی سود را به نسبت مساوی بین شرکا (سه نفر) تقسیم نمود. شرکت دومی سود خود را به نسبت سرمایه‌ی شرکا تقسیم کرد. (سرمایه‌ی هر کدام به ترتیب ۳,۵۰۰,۰۰۰، ۳,۵۰۰,۰۰۰ و ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است). اگر شرکت دومی سود را به نسبت مساوی بین شرکا تقسیم می‌کرد، تفاوت سود هر کدام از شرکا را محاسبه کنید.

۱۳- سود شرکتی بین سه نفر سهامدار آن شرکت به نسبت اعداد ۲ و ۵ و ۷ تقسیم شده است. در صورتی که سهم دومی ۱۲,۰۰۰ ریال بیش‌تر از سهم اولی باشد، سهم هر کدام را معین کنید.

۱۴- با استفاده از ارقام زیر نسبت‌های سودآوری در شرکت آلفا را به دست آورید.

ترازنامه ۷۴/۱۲/۲۹ شرکت آلفا (واحد به ریال)

دارایی جاری	۲۰۰,۰۰۰	بدهی جاری	۱۰۰,۰۰۰	فروش سال ۷۴	۱,۰۰۰,۰۰۰
دارایی ثابت	۳۰۰,۰۰۰	بدهی بلندمدت	۲۵۰,۰۰۰	سود سال ۷۴	۱۰۰,۰۰۰
		سرمایه	۱۵۰,۰۰۰		
جمع دارایی‌ها	۵۰۰,۰۰۰	جمع بدهی و سرمایه	۵۰۰,۰۰۰		

۱۵- هزینه مصرف آب فروشگاهی در سال X۳، مبلغ ۸,۴۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. اگر بخواهیم این هزینه را به نسبت مساحت اشغال شده به وسیله‌ی هر قسمت تقسیم نماییم، هزینه مصرف آب هر قسمت را در صورتی که مساحت اشغال شده توسط هر قسمت به شرح زیر باشد محاسبه کنید. قسمت فروش ۱,۴۰۰ مترمربع، قسمت انبار ۱,۵۰۰ مترمربع، قسمت رستوران ۷۰۰ مترمربع، قسمت حسابداری ۲۰۰ مترمربع، قسمت اداری ۲۰۰ مترمربع. اگر هزینه برق فروشگاه ۱۴,۶۰۰,۰۰۰ ریال باشد، هزینه برق هر قسمت را نیز محاسبه کنید.